

PWYLLGOR GWAITH

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 28 Ionawr 2019

- YN BRESENNOL:** Y Cynghorydd Llinos Medi Huws (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Ieuan Williams (Is-gadeirydd)
- Y Cyngorwyr Richard Dew, Carwyn Jones, R. Meirion Jones, Alun Mummery, R.G. Parry, OBE, FRAGS, Dafydd Rhys Thomas, Robin Williams
- WRTH LAW:** Prif Weithredwr
Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymuned a Gwella Gwasanaethau)
Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes)/Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol
Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd (ar gyfer eitem 5)
Pennaeth Gwasanaethau Tai (ar gyfer eitem 8)
Rheolwr Gwasanaeth Tai (Comisiynu Strategaeth a Pholisi)(ar gyfer eitem 8)
Swyddog Pwyllgor (ATH)
- YMDDIHEURIADAU:** Dim
- HEFYD YN BRESENNOL:** Y Cyngorwyr Aled Morris Jones, Eric Jones, R. Llewelyn Jones

1 DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Ni wnaed unrhyw ddatganiad o ddiddordeb.

2 MATERION BRYD ARDYSTIWIYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU EI SWYDDOG APWYNTIEDIG

Dim i'w adrodd.

3 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith ar 17 Rhagfyr, 2019 i'w cadarnhau.

Penderfynwyd cymeradwyo cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 17 Rhagfyr, 2018 fel rhai cywir yn amodol ar nodi fod y Cyngorydd Richard Dew yn bresennol yn y cyfarfod.

4 COFNODION - PANEL RHIANT CORFFORAETHOL

Cyflwynwyd y cofnodion o gyfarfod y Panel Rhiant Corfforaethol ar 10 Rhagfyr, 2018 i'w mabwysiadu.

Penderfynwyd mabwysiadu cofnodion cyfarfod y Panel Rhiant Corfforaethol a gynhaliwyd ar 10 Rhagfyr, 2018.

5 BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried – adroddiad Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd yn ymgorffori Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith am y cyfnod Chwefror, 2019 i Medi, 2019.

Rhoddodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ddiweddariad i'r Pwyllgor Gwaith fel a ganlyn –

Eitemau newydd i'r Rhaglen Waith -

- Eitem 1 – Ymgynghoriad ar y Strategaeth Doiledau. Mae'r penderfyniad wedi'i ddirprwyo i'r Deilydd Portffolio a'r amserlen ar gyfer ei gyhoeddi yw Ionawr/Chwefror, 2019.
- Eitem 7 – Strategaeth Gyfalaf i'w hystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 18 Chwefror, 2019.
- Eitem 8 – Cyllideb Gyfalaf, 2019/20 i'w hystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 18 Chwefror, 2019.
- Eitem 14 – Newidiadau i'r Cyfansoddiad (Rheolau Gweithdrefn Sgriwtini) i'w hystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 18 Chwefror, 2019.
- Eitem 23 – Polisi Taliadau Tai Dewisol i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 25 Mawrth, 2019.
- Eitem 24 – Adroddiad Blynyddol yr Ymddiriedolaeth Addysg Bellach i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 25 Mawrth, 2019.
- Eitem 25 – Cynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 25 Mawrth, 2019.
- Eitem 26 – Panel Comisiynu Cefnogi Pobl i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 25 Mawrth, 2019.
- Eitem 27 – Moderneiddio Ysgolion (Adroddiad ar wrthwynebiadau i adnewyddu ac ehangu Ysgol Llandegfan, cau Ysgol Biwmares ac adnewyddu Ysgol Llangoed) i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 25 Mawrth, 2019.
- Eitem 28 – Moderneiddio Ysgolion (Adroddiad ar wrthwynebiadau i ehangu Ysgol y Graig a chau Ysgol Talwrn) i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 25 Mawrth, 2019.
- Eitem 37 – Cerdyn Sgorio Corfforaethol 2019/20 Chwarter 1 i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ym mis Medi, 2019.
- Eitem 38 – Adroddiad Monitro'r Gyllideb Refeniw a Chyfalaf 2019/20, Chwarter 1 i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ym mis Medi, 2019.

Newidiadau ers cyhoeddi'r agenda a'r adroddiad uchod –

- Eitem 17 – Polisi Cludiant Ysgolion, wedi'i ail-raglennu o gyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 18 Chwefror, 2019 i'w gyfarfod ar 25 Mawrth, 2019.
- Eitem 22 – Darpariaeth Hamdden ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol – Cais gan y gwasanaeth i ail-raglennu'r eitem o gyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 25 Mawrth, 2019 i gyfarfod diweddarach ar ddyddiad i'w gadarnhau.

Penderfynwyd cadarnhau Blaen Rhaglen Waith y Pwyllgor Gwaith wedi ei diweddarau am y cyfnod Chwefror i Fedi, 2019 gyda'r newidiadau ychwanegol a amlinellwyd yn y cyfarfod.

6 AROLYGIAD AROLYGIAETH GOFAL CYMRU O'R GWASANAETHAU PLANT A THEULUOEDD

Cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried – adroddiad Pennaeth y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn crynhoi canlyniad ail-arolwg AGC o'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yng Nghyngor Sir Ynys Môn ym mis Hydref, 2018. Cyflwynwyd hefyd gopi o adroddiad ail arolwg AGC.

Dywedodd y Cadeirydd a'r Aelod Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol fod adroddiad AGC yn dilyn ei ail arolwg o'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn y Cyngor yn adroddiad cadarnhaol sy'n cydnabod y gwelliannau sylweddol a wnaed gan Wasanaethau Plant Ynys Môn mewn nifer o feysydd allweddol ers yr arolwg gwreiddiol ym mis Tachwedd, 2016. Fodd bynnag, mae'r adroddiad hefyd yn adnabod meysydd i'w datblygu ymhellach – dyma'r meysydd y bydd y Panel Gwella Gwasanaethau Plant yn canolbwyntio arnynt a byddant wedi eu hamlygu yn y Cynllun Gwasanaeth newydd a fydd yn mynd â'r gwasanaeth yn ei flaen. Dywedodd yr Aelod Portffolio fod y Gwasanaethau Plant yn gydran hanfodol o ddarpariaeth yr Awdurdod Lleol, ac yn Ynys Môn fel mewn ardaloedd eraill yng Nghymru, mae'r Gwasanaethau Plant yn wynebu nifer o heriau; roedd Arweinwyr y Cyngor yn cydnabod hyn ac mewn cyfarfod diweddar o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru roeddent wedi rhannu eu pryderon am ddyfodol y Gwasanaethau Plant a'r pwysau ariannol sydd ar gyllidebau'r Cyngor wrth orfod cwrdd â'r galw sy'n tyfu yn y Gwasanaethau Plant. Mae'r gwelliannau y mae Gwasanaethau Plant Ynys Môn wedi eu cyflawni dros y ddwy flynedd ddiwethaf o ganlyniad i Aelodau a Swyddogion yn gweithio gyda'i gilydd gyda'r bwriad y dylai'r gwelliannau hyn hefyd yn arwain at ganlyniadau gwell i blant a'u teuluoedd. Mae angen i effeithiau positif gwasanaeth sy'n perfformio'n dda gael eu hadlewyrchu o fewn cymunedau ac ym mywydau plant sy'n derbyn gofal a'u teuluoedd. Diolchodd y Cadeirydd i'r Pennaeth Dros Dro ar y Gwasanaethau Plant am roi'r Cynllun Gwella Gwasanaeth cychwynnol at ei gilydd ar ôl yr arolwg yn 2016, i Bennaeth y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd am fynd â'r Cynllun yn ei flaen ac i'r Prif Weithredwr, y Prif Weithredwr Cynorthwyol / Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol, a'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol am eu harweiniad a'u cefnogaeth.

Dywedodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes)/Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol ei bod yn ddiolchgar i AGC am eu gwaith arolygu yn 2016 a 2018 ac am eu cyfraniad at welliant y Gwasanaeth trwy roi anogaeth a chefnogaeth iddo, gan sicrhau bod y Gwasanaeth wedi aros ar y trywydd iawn trwy gydol y broses wella dros y ddwy flynedd ddiwethaf. Pwysleisiodd y Swyddog fod yna dal waith i'w wneud, a bod gwella'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn broses barhaus. Mae'r meysydd i'w datblygu a nodwyd gan AGC yn rhai y mae'r Gwasanaeth yn cytuno efo nhw ac wedi eu hadnabod, a theimlir bod y Gwasanaeth yn fwy ymwybodol ohono'i hun ac yn gwybod lle y mae, a lle y dymuna fod. Mae'r tabl yn yr adroddiad sy'n dangos safle'r Gwasanaeth ar bob un o'r 14 maes i'w datblygu yn cynrychioli'r sail i'r Cynllun Gwasanaeth Newydd; bydd y Gwasanaeth yn ychwanegu ato yn seiliedig ar ei ddealltwriaeth o'r meysydd y dymuna eu datblygu, er enghraifft y fenter Cartrefi Grŵp Bach ac Ôl-ofal. Bydd y CGG newydd yn cael ei ddatblygu dros yr ychydig fisoedd nesaf cyn ei gyflwyno i'r Panel Gwella Gwasanaethau Plant ac wedi hynny i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ac i'r Pwyllgor Gwaith. Dywedodd y Swyddog ei bod yn hanfodol fod y Gwasanaeth yn cynnal momentwm y gwelliant a gyflawnwyd yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf a'i fod yn parhau i gydweithio gydag Aelodau a phartneriaid i wella gwasanaethau ymhellach. Diolchodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes)/Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol i'r Panel Gwella Gwasanaethau Plant, y Tîm

Arweinyddiaeth Strategol ac i bartneriaid y Gwasanaeth am iddynt oll gyfrannu at y broses wella, a dywedodd bod y diolch mwyaf yn mynd i staff y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a Thîm Rheoli'r Gwasanaeth.

Cyfeiriodd y Cadeirydd at gyfarfod y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol ar 17 Ionawr, 2019 lle rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Ail Arolwg AGC ar Wasanaethau Plant Ynys Môn. Amlinellodd gasgliadau'r Pwyllgor Sgrwtini yn seiliedig ar grynodedeb y Rheolwr Sgrwtini o drafodaethau'r Pwyllgor fel a ganlyn –

- Bod y Pwyllgor Sgrwtini yn fodlon gyda chasgliadau AGC yn ei adroddiad o'r ail arolwg gan nodi bod y prif negeseuon yn cyd-fynd â dealltwriaeth yr Awdurdod o'r Gwasanaeth.
- Nad yw adroddiad AGC yn dweud unrhyw beth nad yw'r Rheolwyr ac Aelodau Etholedig yn ymwybodol ohono eisoes.
- Bod AGC wedi cadarnhau yn y cyfarfod fod yr holl gyfrifoldebau statudol o fewn y Gwasanaethau Plant yn cael eu cyflawni ac ar adeg yr arolwg, nid oedd unrhyw feysydd o bryder oedd angen eu cyfeirio'n uwch.
- Bod AGC wedi cadarnhau bod y CGG amlinellol yn gadarn ac yn ymgorffori'r holl feysydd i'w datblygu a nodwyd.
- Bod AGC wedi cadarnhau fod gan y Panel Gwella Gwasanaethau Plant rôl i'w chwarae o hyd wrth fonitro a goruchwyllo'r broses wella sy'n parhau.
- Bod y Pwyllgor Sgrwtini yn cydnabod bod angen cynnal momentwm y gwelliant er mwyn sicrhau gwelliant parhaus ac fe sicrhodd AGC mai dyma fyddai'n digwydd. Bydd y Pwyllgor yn cadw llygad agos ar y gwaith hwn.
- Roedd y Pwyllgor Sgrwtini yn llongyfarch pawb a fu ynghlwm â'r siwrnai wella hyd yma, sy'n cynnwys Aelodau Etholedig, Rheolwyr a staff y Gwasanaeth ac, ar ôl ystyried yr adroddiad a'r cyflwyniad gan AGC, roedd y Pwyllgor yn derbyn adroddiad AGC a safle'r Gwasanaeth o ran y camau y bydd yn eu cymryd i roi sylw i'r meysydd i'w datblygu, ac roedd yn argymhell yr adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith.

Dywedodd y Prif Weithredwr ei fod yn falch o'r gwelliannau a bod adroddiad AGC yn dyst iddynt. Diolchodd i staff y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd am eu gwaith caled a oedd wedi creu'r gwelliannau hyn ac roedd yn hyderus y byddai'r lefel uchel o ymroddiad yn cael ei gynnal gan wybod bod gwaith pellach angen ei wneud.

Fe wnaeth y Cynghorydd Aled Morris Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol – na fu'n bresennol am y rhan gyntaf o'r eitem hon – ategu ymroddiad y Pwyllgor Sgrwtini i sicrhau gwelliannau pellach yn y Gwasanaethau Plant gan nodi fod y siwrnai wella yn un barhaus; ei gydnabyddiaeth o'r cyfraniad a wnaed gan y Panel Gwella Gwasanaethau Plant a'r rôl barhaus sydd gan y Panel i'w chwarae o hyd wrth gefnogi gwelliannau i'r dyfodol, a'i werthfawrogiad i waith y staff mewn amgylchedd sy'n gallu bod yn heriol ond yn ysbrydoledig hefyd. Diolchodd i'r Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes)/Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol am ei harweinyddiaeth a'i chyfarwyddyd yn ystod y cyfnod gwella.

Roedd y Pwyllgor Gwaith yn cydnabod y gwaith caled a fu'n sail i'r gwelliannau sylweddol yn y Gwasanaethau Plant, fel roedd AGC yn ei gydnabod. Wrth groesawu'r adroddiad, pwysleisiodd y Pwyllgor Gwaith fod rhaid cynnal y momentwm; i'r perwyl hwnnw cynigiodd y dylai'r Pwyllgor Gwaith barhau i dderbyn yr adroddiadau cynnydd chwarterol ar welliannau yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd sydd wedi ffurfio rhan o'r broses adrodd ar siwrnai wella y Gwasanaeth dros y ddwy flynedd ddiwethaf – byddai hynny'n galluogi'r Pwyllgor Gwaith i gadw llygad ar raddau a chyflymder y cynnydd.

Penderfynwyd –

- **Derbyn Adroddiad Arolygiaeth Gofal Cymru ar eu harolygiad o Wasanaethau Plant Ynys Môn.**
- **Derbyn a chytuno â safiad y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a'r camau y bwriedir eu cymryd i sicrhau bod y gwasanaeth yn rhoi sylw i'r meysydd hynny y mae hangen eu datblygu.**
- **Bod y Pwyllgor Gwaith yn parhau i dderbyn adroddiadau diweddarau cynnydd chwarterol ar welliannau yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd.**

7 ADOLYGIAD CANOL BLWYDDYN - RHEOLI TRYSORLYS

Cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried – adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 oedd yn ymgorffori adolygiad o'r sefyllfa a gweithgarwch Rheoli Trysorlys hanner ffordd trwy flwyddyn ariannol 2018/19.

Adroddodd yr Aelod Portffolio Cyllid fod yr adroddiad adolygiad canol-blwyddyn ar weithgareddau Rheoli Trysorlys y Cyngor wedi cael ei baratoi yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys; bydd yr adroddiad hefyd yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn o dan delerau Cyfansoddiad y Cyngor.

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant wedi ystyried a derbyn yr adroddiad heb unrhyw sylwadau ychwanegol. Gellir crynhoi'r prif bwyntiau fel a ganlyn –

- Roedd y Cyngor yn dal gwerth £6.089m o fuddsoddiadau ar 30 Medi, 2018 a cheir manylion amdanynt yn Atodiad 4 yr adroddiad. Mae'r perfformiad am y flwyddyn hyd yma o ran yr arian a ddychwelwyd ar fuddsoddiadau sef £0.023m yn uwch na'r swm o £0.017m a gynhwyswyd yn y gyllideb, a'r rheswm am hyn oedd y cynnydd yn y gyfradd banc o 0.5% i 0.75% yn Awst, 2018.
- Mae'r gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR) a ragamcannir ar gyfer 2018/19 yn £142m. Mae hyn yn pennu angen gwaelodol y Cyngor i fenthycia er mwyn ariannu gwariant cyfalaf a chaiff ei gyllido trwy fenthycia allanol - £125.6m a hefyd fenthycia mewnol - £16.4m sy'n dod o falensau arian parod y Cyngor. Ym mis Ionawr, 2019 fe wnaeth benthyciad gan y PWLB (£5m) aeddfedu ac fe'i talwyd yn ôl ynghyd â benthyciad gan Gyngor Sir Gogledd Swydd Efrog (hefyd yn £5m); rhoddodd hyn gyfle i ailstrwythuro benthyciadau'r Cyngor a arweiniodd at fenthyciad o £15m ac roedd hynny'n cynnwys £5m i dalu'n ôl i PWLB; £5m i dalu'n ôl i Gyngor Sir Gogledd Swydd Efrog a £5m i ail-gydbwyso'r gyfran o fenthycia mewnol o gymharu â benthycia allanol er mwyn cynyddu balansau arian parod y Cyngor.
- Mae'r Cyngor yn gosod Dangosyddion Darbodus fel rhan o'i Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer y flwyddyn i ddod; caiff y rhain eu dylunio i reoli benthycia'r Cyngor gan sicrhau nad yw'n benthycia ar lefel sy'n anghynladwy yn y tymor hir. Cyfeirir at y dangosyddion yn rhan 7 yr adroddiad. Ni ragwelir y ceir unrhyw anhawster cydymffurfio gyda'r dangosyddion yn y flwyddyn gyfredol. Mae Tabl 7.5.1 yr adroddiad yn dangos y balans rhwng benthycia allanol a mewnol gyda chyfanswm y benthycia mewnol wedi cael ei adolygu i lawr o'r amcangyfrif gwreiddiol o £27.467m i £16.409m o ganlyniad ostyngiad yn y gwariant cyfalaf a'r ailstrwythuro y cyfeiriwyd ato'n flaenorol.

Penderfynwyd cymeradwyo adroddiad adolygu canol blwyddyn Rheoli'r Trysorlys 2018/19 a'i anfon ymlaen i'r Cyngor Llawn heb unrhyw sylw pellach.

8 STRATEGAETH CYFRANOGIAD TENANTIAID

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Tai yn ymgorffori'r Strategaeth Leol Cyfranogiad Tenantiaid am y cyfnod 2018-23 er ystyriaeth y Pwyllgor Gwaith.

Dyweddod yr Aelod Portffolio ar gyfer Tai a Chefnogi Cymunedau fod Llywodraeth Cymru yn disgwyl i Landlordiaid Cymdeithasol gytuno ar a chyhoeddi Strategaeth Gyfranogiad ar gyfer Gwasanaethau Tai. Drwy ddarparu strategaeth sy'n cynnig amrediad o ffyrdd o gymryd rhan, gall denantiaid ddewis sut a phryd y maent yn dymuno cyfranogi. Dyweddod yr Aelod Portffolio ei bod yn bwysig bod y Cyngor yn cymeradwyo Cyfranogiad Tenantiaid fel strategaeth o bwys.

Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Tai (Strategaeth, Comisiynu a Pholisi) bod cyfranogiad Tenantiaid yn cael ei ystyried fel rhywbeth pwysig gan y Gwasanaeth Tai. Mae'r Gwasanaeth yn defnyddio amrediad o ddulliau i ymgysylltu gyda thenantiaid ar wahanol lefelau. Dyweddod y Swyddog y gwnaed cynnydd yn ystod y flwyddyn ddiwethaf tuag at sicrhau cyfranogiad tenantiaid bywiog.

Penderfynwyd cymeradwyo'r Strategaeth Cyfranogiad Tenantiaid Lleol.

**Cynghorydd Llinos Medi Huws
Cadeirydd**